

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

مهدی شهبازی^۱

معصومه دوستی^۲

الهام حاتمی شاه‌میر^۳

صادق رنجبر^۴

صابر مهری^۵

[10.22034/ssvs.2020.3507.3566](https://doi.org/10.22034/ssvs.2020.3507.3566)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۰۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۱۲

چکیده:

خدمات روان‌شناسی ورزشی، نقش حیاتی در توسعه توانایی‌های ورزشکاران و ارتقاء سطح عملکرد آنها دارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی برای بهبود این حوزه انجام شد. روش تحقیق بر اساس نوع داده‌های مورد استفاده، از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد پدیدارشناسانه بود. جامعه هدف این پژوهش شامل متخصصان و کارشناسان حوزه روان‌شناسی ورزشی، ورزشکاران نخبه (شامل ورزشکاران تیم‌های ملی)، مربیان ورزشی و مدیران ورزشی در ایران بود. در مجموع ۲۰ مصاحبه به روش هدفمند و برای رسیدن به اشباع نظری انجام شد. تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده نشان داد مهم‌ترین چالش‌های موجود عبارتند از عدم آگاهی از اهمیت و خدمات روان‌شناسی ورزشی، کمبود متخصصین مجرب، نبود برنامه‌های آموزشی مناسب، محدودیت‌های فرهنگی، عدم حمایت مالی از خدمات روان‌شناسی، عدم وجود زیرساخت‌های لازم همچون مراکز تخصصی و امکانات مناسب، هزینه‌های مرتبط با خدمات روان‌شناسی، برچسب ناتوانی ذهنی ورزشکار به علت کار با روان‌شناس ورزشی و ورود و فعالیت افراد غیر متخصص، محدودیت دسترسی به علت تمرکز خدمات در یک نقطه جغرافیایی. مهم‌ترین راهکارهای حل چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی ایران عبارت است از افزایش آگاهی و ملاحظات آموزشی، توسعه زیرساخت‌ها، حمایت مالی و اقتصادی، ترویج فرهنگ مراجعه به روان‌شناس، تقویت همکاری بین مربیان، مدیران و روان‌شناسان، پژوهش و ارزیابی و توسعه منابع انسانی است. پیشنهاد می‌شود معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای وزارت ورزش با همکاری کمیته ملی المپیک و پارالمپیک نسبت به یکپارچه نمودن برنامه‌های روان‌شناسی ورزشی، هم‌افزایی و تقویت آن‌ها اقدام نمایند.

کلیدواژه‌ها: روان‌شناسی ورزشی، مشاوره، موانع فرهنگی، خدمات روان‌شناسی، ورزشکار

^۱ - گروه علوم رفتاری و شناختی ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: shahbazimehdi@ut.ac.ir

^۲ - گروه علوم رفتاری و شناختی ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

^۳ - گروه علوم رفتاری و شناختی ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

^۴ - گروه علوم رفتاری و شناختی ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

^۵ - گروه روان‌شناسی ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران.

مقدمه

روانشناسی ورزشی^۱ شکلی از روانشناسی کاربردی با هدف افزایش عملکرد ورزشی و دستیابی به استانداردهای عملکرد نخبگان و حداکثر لذت بردن از ورزش است (وینبرگ و گود^۲، ۲۰۲۳). اکنون این درک وجود دارد که عملکرد موفقیت آمیز به همان اندازه که به توانایی فیزیکی بازیکن مربوط می شود، به وضعیت کلی روانشناختی و توسعه و اجرای مهارت های روانی پیشرفته نیز مربوط است (دین^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). خدمات روانشناسی ورزشی^۴ (SPS)، که شامل مشاوره، آموزش مهارت های ذهنی و حمایت روانی از ورزشکاران می شود، نقش حیاتی در توسعه توانایی های ورزشکاران و ارتقاء سطح عملکرد آنها دارد. این خدمات می تواند از طریق مشاوره فردی، در گروه های کوچک یا کل تیم ها انجام شود. ارائه مؤثر SPS مستلزم توجه به عوامل متعدد شخصی، بین فردی و موقعیتی است (اسچینکو^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). در دهه های اخیر، اهمیت روانشناسی ورزشی به عنوان یک رکن اساسی در افزایش عملکرد ورزشی ورزشکاران به خوبی شناخته شده است. جایگاه روانشناسان ورزشی در کشورهای توسعه یافته و پرمال در رقابت های جهانی و المپیک به خوبی مورد توجه قرار گرفته است. به عنوان نمونه، روسیه دومین کشوری بود که به دنبال کسب نتایج خوب آمریکا تحقیقات خود را در این زمینه آغاز کرد و سریع توانست نتایج قابل توجهی در این زمینه به دست آورد. به دنبال آن، چین و دیگر کشورها با احساس ضرورت در کنار کادر فنی ورزشکاران و تیم های ورزشی خود از وجود روانشناس ورزشی سود بردند. روانشناسی ورزشی در چین به حدی رشد کرد که در بازی های آسیایی گوانگجو ۵۰ روانشناس در کاروان ورزشی آنها حضور داشتند و حتی به صورت آنلاین به ارائه خدمات به کاروان ورزشکاران چینی پرداختند. هم چنین بسیاری از کشورهای اروپایی برنامه های روانشناسی ورزشی کاربردی را در سازمان های ورزشی نخبه، دانشگاه ها و کلینیک های خصوصی ایجاد کرده اند (فدرسون و ریوم^۶، ۲۰۲۳)؛ به طوری که در سال ۲۰۰۸، تیم دانمارک (سازمان دانمارک برای ورزش نخبگان) تصمیم گرفت با به کارگیری کارکنان دائمی روانشناسان ورزشی و تدوین یک فلسفه حرفه ای فراگیر، ارائه SPS را در ورزش نخبه کشورش تقویت کند (فدرسون و ریوم، ۲۰۲۳). کمیته ملی المپیک آمریکا اخیراً ۱۰ میلیون دلار کمک مالی برای خدمات بهداشت روان دریافت کرده است و از آغاز فصل ۲۰۱۹-۲۰۲۰، NBA همه تیم ها را ملزم کرده است که با یک پزشک سلامت روان - درمانگر یا روانشناس در ارتباط باشند. ضمن اینکه تیم ها باید برنامه های عملیاتی مکتوب برای شرایط

^۱. Sport Psychology

^۲. Weinberg & Gould

^۳. Dean

^۴. Sport psychology services

^۵. Schinko

^۶. Feddersen & Ryom

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

اضطراری سلامت روان ورزشکاران خود داشته باشند (واردن^۱، ۲۰۲۳). همچنین، از سال ۲۰۱۲، لیگ برتر انگلیس از طریق برنامه عملکرد بازیکنان نخبه خود (EPPP)، گنجاندن روان‌شناسی را در برنامه توسعه برای بازیکنان فوتبال انگلیسی الزامی کرده است (دین و همکاران، ۲۰۲۲). با این تفاسیر، امری منطقی قلمداد می‌شود که این کشورها در رویدادهای معتبر ورزشی موفق به کسب تعداد زیادی مدال شوند و خود را به عنوان کشورهای منتخب و پیشرو در ورزش دنیا معرفی کنند (زارعیان و همکاران، ۲۰۱۹). ریشاب^۲ و همکاران (۲۰۲۲) گزارش می‌کند، حضور روان‌شناسان ورزشی در تیم‌های حرفه‌ای هنوز به میزان قابل‌توجهی کم است. به همین ترتیب، این برنامه‌ها در دانشگاه‌ها و مؤسسات دانشگاهی نسبتاً محدود است و برای توسعه این رشته در کشور نیاز به گسترش دارد (ریشاب و همکاران، ۲۰۲۲). کاکس^۳ (۲۰۱۲) در کتاب خود بر لزوم توسعه برنامه‌های آموزشی و تربیت متخصصان تأکید کرده است. او معتقد است که برای بهبود کیفیت SPS، باید برنامه‌های آموزشی و حرفه‌ای به‌روز و جامع‌تر باشند (کاکس، ۲۰۱۲). مرور پیشینه نشان می‌دهد در دو دهه اخیر توجه به روان‌شناسی ورزشی در تیم‌ها و سازمان‌های ورزشی بویژه در کشورهای با سابقه در ورزش قهرمانی مانند آمریکا، چین و روسیه و برخی کشورهای اروپایی سیری صعودی داشته است. علی‌رغم این توجه مرور پیشینه‌ها نشان می‌دهد آنچه‌ان که ضروری است از ظرفیت روان‌شناسی ورزشی در جهت ارتقای سلامت و عملکرد ورزشکاران به خوبی استفاده نشده است.

طراحی برنامه‌های سیستماتیک و هدفمند در امر خدمات روان‌شناسی ورزشی، نیازمند آگاهی از انتظارات و خواسته‌های دریافت‌کنندگان این خدمات به ویژه در سطح ورزش حرفه‌ای است. بررسی اینکه کشورها چگونه متخصصان روان‌شناسی ورزشی را تربیت می‌کنند و خدمات تخصصی را توسعه می‌دهند، به دلیل اینکه باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی به طور فزاینده‌ای به دنبال این خدمات هستند، موضوع پراهمیتی است (کوآرتولی^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). از طرفی باشگاه‌ها و مدیران برای بهره‌گیری و توسعه روان‌شناسی ورزشی به‌صورت کاربردی در سطوح مختلف ورزش، دغدغه جدی ندارند و این مسئله سبب شده است تا امروزه خلأً جدی در زمینه بهره‌گیری از روان‌شناسی ورزشی در ابعاد مختلف ورزشی کشور درک شود (هاشم‌پور و همکاران، ۲۰۲۳). با وجود این اهمیت، ناکارآمد بودن سیستم پژوهشی در زمینه روان‌شناسی ورزشی سبب شده است تا این رشته به صورت کاربردی در مسیر توسعه قرار نداشته باشد (کروپلی^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). در حالی که این مسیر در کشورهای توسعه‌یافته طی شده و یا در حال طی شدن است، اما هنوز در ایران سازوکار واحدی برای ارائه خدمات روان‌شناسی ورزشی وجود ندارد. در ایران در

^۱. Vardon

^۲. Rishab

^۳. Cox

^۴. Quartrioli

^۵. Cropley

سال ۱۳۸۱ با تأسیس آکادمی ملی المپیک جهت توسعه اصول و ارزش‌های پایه المپیزم مرکز روانشناسی ورزشی آکادمی ملی المپیک با هدف ارایه خدمات روانشناسی به همه ورزشکاران تأسیس شد. با گذشت زمان در برخی از فدراسیون‌ها نیز کمیته روانشناسی ورزشی تأسیس شد. تقریباً در اوایل دهه ۱۳۹۰ نیز مجوز اولین دوره کارشناسی ارشد روانشناسی ورزشی در وزارت علوم صادر شد و رفته رفته دانشگاه‌ها به تربیت نیروی انسانی متخصص در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در زمینه روانشناسی ورزشی پرداختند. با اینکه حدود دو دهه از آغاز حرکت عملی و علمی روان‌شناسی ورزشی در کشور می‌گذرد، هنوز سازوکار واحدی جهت تدوین و عملیاتی نمودن استفاده از SPS در کشور وجود ندارد. بنابراین با توجه به نیاز ورزشکاران و تیم‌های ورزشی در جهت ارتقا سلامت و عملکرد ورزشی به روانشناسی ورزشی و آغاز حرکت روبه رشد روانشناسی ورزشی در ایران در دو دهه اخیر، شناسایی چالش‌های توسعه SPS در ایران می‌تواند راهنمایی برای سیاست‌گذاران، مربیان و ورزشکاران باشد تا در جهت بهبود کیفیت و دسترسی به این خدمات گام بردارند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع داده‌های مورد استفاده، جزو تحقیقات کیفی با رویکرد پدیدارشناسانه انجام شد. رویکرد پدیدارشناسی برای مطالعاتی با هدف توصیف و بررسی یک مسئله یا پدیده از منظر گروهی از افراد خبره مناسب است که در خصوص آن پدیده دارای تجربیات ارزنده هستند (کیزی^۱، ۲۰۰۰). در این مطالعه از شیوه پدیدارشناسی توصیفی (هوسرلی) استفاده شد تمرکز این شیوه بر «بازگشت به خود اشیا» است. به عبارتی شیوه توصیفی به مطالعه پدیده‌ها همان‌طور که در آگاهی ظاهر می‌شوند می‌پردازد و هدف از آن توصیف تجربه زیسته افراد، فارغ از پیش‌فرض‌ها است. در این شیوه محقق فرض‌ها/تعصبات خود را کنار می‌گذارد تا صرفاً بر توصیفات شرکت‌کنندگان تمرکز کند (کریستنسن و همکاران^۲، ۲۰۱۷).

جامعه هدف این پژوهش شامل متخصصان و کارشناسان حوزه روان‌شناسی ورزشی، ورزشکاران نخبه (شامل ورزشکاران تیم‌های ملی)، مربیان ورزشی و مدیران ورزشی در ایران بود. ملاک‌های ورود برای ورزشکاران نخبه شامل ورزشکاران رده سنی بین ۱۸ تا ۳۵ سال، عضویت در تیم‌های ملی و حضور در رقابت‌های بین‌المللی و اشتغال ورزشکاران در رشته‌های مختلف انفرادی و تیمی و حداقل سه سال تجربه در رقابت‌های سطح بالا؛ ملاک‌های ورود برای روان‌شناسان ورزشی شامل مدرک تحصیلی مرتبط با روان‌شناسی ورزشی، سابقه کاری مرتبط در حوزه روان‌شناسی ورزشی، عضویت در انجمن‌های علمی یا حرفه‌ای روان‌شناسی و روان‌شناسی ورزشی. ملاک‌های ورود برای مربیان ورزشی شامل سابقه مربیگری در

^۱. Casy

^۲. Christensen et al

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

تیم‌های ملی یا لیگ‌های برتر، تخصص در رشته‌های مختلف ورزشی و آشنایی با روان‌شناسی ورزشی. در بخش مدیران نیز سابقه مدیریت عالی در سازمان‌های ورزشی یا فدراسیون‌های ورزشی و فعالیت در سطح تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در ورزش از جمله ملاک‌های ورود برای انجام مصاحبه بود. در این پژوهش، از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا با استفاده از سؤالات باز، به عمق بیشتری از نظرات و تجربیات مصاحبه‌شوندگان پی ببرد. به منظور تدوین سؤالات و راهنمای مصاحبه، مقالات و منابع علمی مرتبط با موضوع مطالعه شد و سپس سؤالات مصاحبه بر اساس چارچوب نظری پژوهش و با توجه به اهداف تحقیق به شرح جدول ۱ طراحی شدند.

جدول ۱- سؤالات و راهنمای مصاحبه

سؤالات و راهنمای مصاحبه
<p>۱. سؤالات عمومی:</p> <p>- لطفاً خودتان را معرفی کنید و بگویید که چه نقشی در زمینه ورزش دارید؟</p> <p>- تجربه شما با خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران چگونه بوده است؟</p>
<p>۲. سؤالات مربوط به شناخت چالش‌ها و موانع:</p> <p>- به نظر شما، مهم‌ترین چالش‌هایی که در توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران وجود دارد، چیست؟</p> <p>- از دیدگاه شما، چه موانعی باعث عدم استفاده گسترده از روان‌شناسی ورزشی در میان ورزشکاران و تیم‌ها می‌شود؟</p> <p>- چه مشکلاتی در همکاری بین روان‌شناسان ورزشی و دیگر بخش‌های مرتبط با ورزش وجود دارد؟</p>
<p>۳. سؤالات مربوط به عوامل فرهنگی و اجتماعی:</p> <p>- به نظر شما، فرهنگ و نگرش عمومی نسبت به روان‌شناسی ورزشی در ایران چگونه است؟</p> <p>- آیا موانعی از نظر فرهنگی یا اجتماعی وجود دارد که باعث عدم پذیرش روان‌شناسی ورزشی در جامعه ورزشی ایران می‌شود؟</p>
<p>۴. سؤالات مربوط به منابع و آموزش:</p> <p>- به نظر شما، آیا منابع کافی (کتاب، مقاله، کارگاه آموزشی) در دسترس برای آگاهی از اهمیت روان‌شناسی ورزشی وجود دارد؟</p> <p>- آیا آموزش‌های کافی برای ورزشکاران، مربیان و مدیران ورزشی در این زمینه ارائه می‌شود؟</p>
<p>۵. سؤالات مربوط به راهکارها و پیشنهادات:</p> <p>- چه راهکارهایی برای بهبود وضعیت خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران پیشنهاد می‌دهید؟</p> <p>- به نظر شما، چه اقداماتی می‌تواند به توسعه و ارتقاء این خدمات کمک کند؟</p> <p>- چه نوع حمایت‌هایی (مالی، آموزشی، فرهنگی) می‌تواند به بهبود این وضعیت کمک کند؟</p>

پس از تدوین راهنمای مصاحبه، فرایند جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه با متخصصین آغاز شد. مصاحبه‌ها در شرایطی مناسب به پیشنهاد مصاحبه‌شونده انجام گرفت و مدت زمان جلسات هر مصاحبه بین ۳۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید. بعد از کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان و رعایت اصل محرمانه‌بودن هر مصاحبه، تمامی مصاحبه‌ها از طریق موبایل ضبط شد و پس از اتمام مصاحبه‌ها، هر مصاحبه مجدداً با زبانی و تبدیل به متن شد. پس از تبدیل مصاحبه‌ها به متن، مصاحبه‌ها با روش کدگذاری باز، محوری و گزینشی توسط دو پژوهشگر مستقل تجزیه و تحلیل شد.

برای اطمینان از روایی پژوهش، از روش مثلث‌سازی^۱ استفاده شد. به این ترتیب که داده‌های به دست‌آمده از منابع مختلف (مانند متخصصان، مربیان، و مدیران) مقایسه و تحلیل شدند. همچنین برای افزایش پایایی پژوهش، فرآیندهای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به طور دقیق مستندسازی شدند و پژوهشگر تلاش کرد تا از سوگیری‌های شخصی در مراحل مختلف پژوهش اجتناب نماید. (کارتر^۲ و همکاران، ۲۰۱۴). مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با استفاده از روش پدیدار شناسانه^۳ مورد تحلیل قرار گرفت. در این روش، ابتدا داده‌های جمع‌آوری شده به صورت کدهای اولیه شناسایی و سپس دسته‌بندی شدند. در مراحل بعدی، کدهای مشابه در قالب تم‌ها یا مضامین اصلی گروه‌بندی شدند. این مضامین به عنوان چالش‌ها و موانع اصلی توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران شناسایی و معرفی شدند. همچنین برای اعتبارسنجی نتایج از تکنیک بررسی مشارکتی^۴ استفاده شد که در آن یافته‌ها با تعدادی از مصاحبه‌شوندگان به اشتراک گذاشته شد و نظرات آنها جمع‌آوری و در تحلیل نهایی لحاظ گردید.

یافته‌ها

مهمترین چالش‌های توسعه SPS ایران در شکل ۱ ارائه شده است. بر اساس نتایج، کمبود مراکز تخصصی و عدم دسترسی کافی به SPS، تمرکز مراکز آموزشی و خدماتی در یک نقطه جغرافیایی خاص (تهران)، نبود هماهنگی و همکاری بین نهادهای ورزشی و دانشگاه‌ها مقولات فرعی مرتبط با چالش‌های ساختاری بود. چالش‌های فرهنگی و اجتماعی یکی دیگر از چالش‌های توسعه SPS ایران است. بر اساس نتایج، تابو بودن مسائل روانی و نگرش‌های منفی نسبت به مراجعه به روانشناس، باورهای سنتی و عدم پذیرش اهمیت مهارت‌های ذهنی و سرانه پایین مطالعه در ورزشکاران از مقولات فرعی مرتبط با چالش‌های فرهنگی - اجتماعی بود. چالش‌های منابع انسانی یکی دیگر از چالش‌های توسعه SPS ایران است. کمبود متخصصین مجرب و عدم تربیت کافی در زمینه روان‌شناسی ورزشی و ورود افراد غیرمتخصص به این حوزه

^۱. Triangulation

^۲. Carter

^۳. Phenomenology

^۴. Member checking

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

که باعث کاهش اعتماد به این خدمات می‌شود از مقولات فرعی مرتبط با چالش‌های منابع انسانی است. چالش‌های مالی از دیگر چالش‌های توسعه SPS ایران است. بر اساس نتایج نبود حمایت مالی کافی از ورزشکاران و تیم‌ها برای استفاده از SPS و هزینه‌های بالا و عدم تمایل فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها به سرمایه‌گذاری در این حوزه از مقولات فرعی مرتبط با چالش‌های مالی بود.

شکل ۱. چالش‌های ارائه خدمات روان‌شناسی ورزشی

راهکارها

در ادامه راهکارهای مطابق جدول ۲ شامل؛ افزایش آگاهی و توسعه آموزش‌ها، توسعه زیرساخت‌ها و ایجاد مراکز تخصصی و حمایت مالی و سرمایه‌گذاری برگرفته از تحلیل نتایج این مطالعه ارائه می‌شود.
جدول ۲. راهکارهای توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی ایران

مقوله فرعی	کدباز
افزایش آگاهی و توسعه آموزش‌ها	■ برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای ورزشکاران
	■ برگزاری دوره‌های آموزشی برای مربیان و مدیران ورزشی
	■ تقویت برنامه‌های رسانه‌ها در ارتباط با مسائل روانشناختی ورزشکاران
	■ ایجاد محتوای دیجیتال توسط نهادهای ورزشی در زمینه روان‌شناسی ورزشی
	■ برگزاری سمینارهای ملی
	■ تقویت دوره‌های آموزشی در دانشگاه‌ها با همکاری دانشکده‌های برتر روان‌شناسی و مشاوره
	■ سیاست تشویقی در مورد نشر مقالات و کتاب‌های با کیفیت از سوی نهادهای آموزشی و پژوهشی
	■ تهیه و تدوین برنامه‌های تلویزیونی با موضوعات روان‌شناسی ورزشی
	■ راه‌اندازی مراکز روان‌شناسی ورزش در مراکز استان با بهره‌گیری از متخصصین
	■ راه‌اندازی مراکز خدمات روان‌شناسی ورزشی در باشگاه‌های حرفه‌ای
توسعه زیرساخت‌ها و ایجاد مراکز تخصصی	■ ارائه خدمات برخط (آنلاین) برای ورزشکاران مناطق دور
	■ استفاده از ابزارهای نوین در خدمات روان‌شناسی ورزشی
	■ راه‌اندازی مراکز تخصصی ارائه دهنده خدمات روان‌شناسی ورزشی در دانشکده‌های مطرح علوم ورزشی
	■ راه‌اندازی آزمایشگاه‌های روان‌شناسی ورزشی جهت پژوهش در دانشکده-های مطرح علوم ورزشی
	■ استخدام متخصصین باتجربه در مراکز روان‌شناسی ورزشی توسط نهادهای ورزشی و دانشگاه‌ها
	■ توسعه همکاری بین دانشگاه‌ها و نهادهای ورزشی

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

مقاله فرعی	کدباز
حمایت مالی و سرمایه‌گذاری	<ul style="list-style-type: none"> ■ اختصاص بودجه به منظور ارائه خدمات روان‌شناسی ورزشی به ورزشکاران و مربیان توسط وزارت ورزش و جوانان ■ ایجاد برنامه‌های حمایتی در فدراسیون‌های ورزشی برای ورزشکاران نیازمند ■ تأسیس صندوق‌های حمایتی برای ورزشکاران ■ استفاده از کمک‌های خیریه به منظور تأمین مالی ارائه خدمات روان‌شناسی ورزشی به ورزشکاران نیازمند ■ تأمین مالی پروژه‌های تحقیقاتی مرتبط با روان‌شناسی ورزشی توسط مؤسسات و دانشگاه‌ها

بر اساس راهکارهای ارائه شده اقدامات یا اهداف اجرایی (که قابل ارزیابی هستند) شامل؛ افزایش کیفیت خدمات، بهبود دسترسی به خدمات و ترویج فرهنگ مراجعه به روانشناس برگرفته از تحلیل نتایج این مطالعه مطابق جدول ۳ ارائه می‌شود.

جدول ۳. اقدامات (اهداف اجرایی) توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی ایران

مقاله فرعی	کدباز
افزایش کیفیت خدمات	<ul style="list-style-type: none"> ■ تقویت رویکردهای مراجع-محور در آموزش‌های تخصصی (اهمیت تطبیق خدمات با نیازهای خاص ورزشکاران) ■ طراحی سازوکارهای ارزیابی در مراکز ارائه دهنده خدمات روان‌شناسی ورزشی ■ طراحی دوره‌های ملی روان‌شناسی ورزشی برای بروزرسانی دانش متخصصین ■ طراحی سازوکارهای ارزیابی عملکرد روان‌شناسان شاغل در تیم‌های ملی ■ تقویت رویکردهای مسئله-محور در آموزش‌های تخصصی ■ تقویت رویکردهای جلسات گروهی در آموزش‌های تخصصی
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ارائه متنوع خدمات روان‌شناسی ورزشی (ارائه خدمات آنلاین، حضوری و ترکیبی)

بهبود دسترسی به خدمات

مقاله فرعی	کدباز
فصلنامه علمی مطالعات راهبردی ورزش و جوانان شماره ۶۹ پاییز ۱۴۰۴	<ul style="list-style-type: none"> ▪ راه‌اندازی کمپین‌های افزایش آگاهی در مورد خدمات روان‌شناسی ورزشی ▪ ارائه یارانه توسط فدراسیون‌ها و نهادهای ورزشی به ورزشکاران کم درآمد ▪ برگزاری دوره‌های خدمات روان‌شناسی ورزشی توسط متخصصین مجرب برای ورزشکاران و مربیان به صورت رایگان از طریق فدراسیون‌ها و اداره کل ورزش استان‌ها
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ راه‌اندازی کمپین‌های افزایش آگاهی در مورد خدمات روان‌شناسی ورزشی ▪ تشویق روایت‌گری مثبت مربیان و ورزشکارانی که از خدمات روان‌شناسی ورزشی استفاده کرده‌اند از طریق رسانه‌ها ▪ حمایت تیم‌های ملی و باشگاه‌های حرفه‌ای از خدمات روان‌شناسی ورزشی ▪ برگزاری کنگره‌های ملی روان‌شناسی ورزشی توسط دانشگاه‌ها و نهادهای ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی چالش‌ها و موانع توسعه SPS در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی مرتبط با آن بود. جامعه هدف این پژوهش شامل متخصصان و کارشناسان حوزه روان‌شناسی ورزشی، ورزشکاران نخبه (شامل ورزشکاران تیم‌های ملی)، مربیان و مدیران ورزشی در ایران بود. بدین‌منظور، ۲۰ مصاحبه نیمه ساختاریافته از مدیران ورزشی، مدیران اجرایی، روان‌شناسان ورزشی، ورزشکاران و مربیان تیم ملی با مدارک مرتبط به روان‌شناسی ورزشی به عمل آمد. طبق نتایج، اصلی‌ترین چالش‌های توسعه SPS در سه دسته چالش‌های فرهنگی، ساختاری و منابع انسانی دسته‌بندی شد. مهمترین راهکارهای حل چالش‌های توسعه SPS ایران عبارت است از افزایش آگاهی و ملاحظات آموزشی، توسعه زیرساخت‌ها، حمایت مالی و اقتصادی، ترویج فرهنگ مراجعه به روان‌شناس، تقویت همکاری بین مربیان، مدیران و روان‌شناسان، پژوهش و ارزیابی و توسعه منابع انسانی است.

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

بر اساس نتایج به دست آمده، چالش‌های فرهنگی، ساختاری و منابع انسانی مهمترین موانع بر سر راه توسعه SPS است. به طور کلی این چالش‌ها در مطالعات گود و ادری^۱ (۱۹۹۴)، ریشاب (۲۰۲۳)، فلچر و همکاران (۲۰۱۱) نیز مورد تاکید قرار گرفته است. یافته‌ها موافق با مطالعه هاشم‌پور و همکاران (۲۰۲۳) است که نشان داد عوامل مدیریتی، فردی و عوامل مربوط به رشته می‌تواند بر مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی تأثیر بگذارد. هم‌چنین، بر اساس مطالعه انجام شده توسط کوارتیرولی و همکاران (۲۰۲۱) در حوزه روان‌شناسی ورزشی، پذیرش محدودیت‌ها و سوگیری‌ها از جمله مهمترین مسائل در اوایل کار حرفه‌ای است. کوارتیرولی و همکاران در سال ۲۰۲۲ در مطالعه دیگری با یک مطالعه مرور سیستماتیک چالش‌های قانونی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و زمینه‌ای، در مورد هویت حرفه‌ای روان‌شناسی ورزشی ارائه کردند. نتایج مطالعه اخیر نشان می‌دهد مقاومت از سوی ورزشکاران، فشارهای محیط حرفه‌ای، محدودیت‌های زمانی برای روان‌شناس، چالش‌های اخلاقی و حرفه‌ای و عدم حمایت‌های سازمانی از چالش‌های اصلی روان‌شناسان ورزشی در مواجهه با ورزشکاران نخبه هستند. با افزایش آگاهی، بهبود ارتباطات و حمایت سازمانی، می‌توان این چالش‌ها را کاهش داد و به بهبود عملکرد ورزشکاران کمک کرد (مک دوگال^۲ و همکاران، ۲۰۱۵).

یکی دیگر از موانع ساختاری مهم، عدم حمایت مالی از SPS است. هزینه‌های مرتبط با خدمات روان‌شناسی اغلب برای ورزشکاران بالاست و نبود حمایت مالی از سوی نهادهای ورزشی و فدراسیون‌ها باعث شده تا بسیاری از ورزشکاران قادر به استفاده از این خدمات نباشند. هم‌چنین عدم تخصیص بودجه مناسب به این بخش یکی از موانع اصلی رشد روان‌شناسی ورزشی در ایران است. موافق با یافته‌های پژوهش حاضر، مطالعات انجام شده در کشورهای مانند نیجریه (کوارتیرولی و همکاران، ۲۰۱۷) و برزیل نیز نشان می‌دهند که مشکلات مالی و عدم حمایت دولتی از روان‌شناسی ورزشی یکی از موانع اصلی رشد این حوزه است. در ترکیه نیز، محدودیت‌های بودجه و عدم تخصیص منابع کافی به SPS یکی از مشکلات کلیدی است. در کشورهایی مانند برزیل و مکزیک، مطالعات مشابه نشان داده است که مشکلات مالی و اقتصادی تأثیر قابل توجهی بر دسترسی به SPS دارند. در این کشورها، تلاش‌های دولتی برای حمایت از SPS از طریق سیاست‌های مالی و تأمین بودجه برای ورزشکاران کمک کرده تا دسترسی به این خدمات افزایش یابد. مطابق یافته‌های پژوهش حاضر، یکی دیگر از مشکلات ساختاری در ایران، نبود زیرساخت‌های مناسب برای ارائه SPS است. نبود مراکز تخصصی و امکانات مناسب در نقاط مختلف کشور به ویژه در مناطق محروم یکی از دلایل محدودیت دسترسی به این خدمات است. این امر به ویژه در کشورهایی که زیرساخت‌های ورزشی ضعیف دارند، بیشتر مشاهده می‌شود. هم‌چنین در برخی از کشورهای آمریکای لاتین، مانند برزیل،

^۱. Gould & Udry

^۲. McDougall

مسأله مشابهی گزارش شده است که SPS به‌طور عمده در مراکز بزرگ ارائه می‌شوند و مناطق دورافتاده دسترسی کمتری دارند. کمبود منابع مالی و زیرساخت‌های مناسب به عنوان یکی از موانع توسعه روان‌شناسی ورزشی اشاره شده است. این کمبودها می‌تواند به مشکلاتی در آموزش و تأمین منابع مورد نیاز برای حرفه‌ای شدن روان‌شناسان ورزشی منجر شود. به اعتقاد محققین تأمین منابع مالی و بهبود زیرساخت‌ها تخصیص بودجه‌های مناسب و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های آموزشی و حرفه‌ای روان‌شناسی ورزشی برای تقویت این حوزه ضروری است (رضوی و همکاران، ۲۰۲۱). ویس^۱ و همکاران (۲۰۰۳) در مطالعه خود بیان می‌کنند که بسیاری از کشورها با محدودیت‌های مالی و زیرساختی مواجه هستند که می‌تواند به کاهش کیفیت SPS منجر شود.

هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد، نبود برنامه‌های آموزشی جامع و تربیت روان‌شناسان ورزشی متخصص یکی دیگر از موانع اصلی توسعه SPS در ایران است. در همین راستا، افشاری و همکاران (۲۰۲۱)، نبود برنامه‌های آموزشی و تربیت مناسب برای روان‌شناسان ورزشی را از مهمترین مسائل مطرح کردند. به دلیل کمبود دوره‌های تخصصی در این زمینه، بسیاری از روان‌شناسان ورزشی در سطحی از تخصص قرار ندارند که بتوانند به‌طور مؤثر به ورزشکاران کمک کنند. هم‌چنین، این کمبود موجب شده تا بسیاری از مربیان و ورزشکاران به افراد غیرمتخصص روی آورند. در هند، به‌طور مشابه کمبود برنامه‌های آموزشی و نبود متخصصان ماهر در زمینه روان‌شناسی ورزشی یکی از موانع اصلی توسعه SPS است. پژوهش‌های انجام‌شده در این کشور نشان می‌دهند که عدم آموزش سیستماتیک و نبود فرصت‌های آموزشی منجر به کمبود نیروی متخصص در این زمینه شده است (تاکار^۲، ۲۰۲۰). کشورهای آفریقایی نیز با کمبود متخصصان روبرو هستند و برنامه‌های آموزشی ناکافی به‌عنوان یکی از دلایل عدم پیشرفت SPS در این کشورها شناخته می‌شود. موضوع نیروی انسانی در توسعه SPS در ایران را می‌توان به‌طور گسترده‌تر بررسی و با تجارب سایر کشورها مقایسه کرد. به‌طور خاص، چالش‌هایی که در ایران مطرح شده‌اند، در بسیاری از کشورها نیز وجود داشته است، اما برخی کشورها با اتخاذ راهبردهای مناسب توانسته‌اند این مشکلات را تا حد زیادی رفع کنند. مشکلات برشمرده شده، به دلایلی چون عدم وجود برنامه‌های آموزشی منظم و مدون در زمینه روان‌شناسی ورزشی، عدم پیوند نزدیک بین دانشگاه‌ها و صنعت ورزش، و نبود ساختارهای حرفه‌ای مناسب برای حمایت از روان‌شناسان ورزشی به وجود آمده‌اند. طبق نتایج مطالعات گذشته برای توسعه روان‌شناسی ورزشی به نیروی انسانی خیره و ماهر در این حوزه نیاز ضروری وجود دارد (فوغاسا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). در کشورهای توسعه‌یافته مانند آمریکا، کانادا، استرالیا و برخی کشورهای اروپایی، روان‌شناسی ورزشی به عنوان یک بخش

^۱. Weiss

^۲. Thakkar

^۳. Fogaca

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

ضروری و اصلی از سیستم ورزشی پذیرفته شده است. این پذیرش بر اساس تحقیقات علمی گسترده و برنامه‌ریزی دقیق برای آموزش و ارتقای روان‌شناسان ورزشی بوده است. در آمریکا، سازمان‌هایی مثل انجمن روان‌شناسی ورزشی کاربردی^۱ امریکا نقش فعالی در توسعه و ترویج روان‌شناسی ورزشی دارند. یکی از موفقیت‌های این کشور در این حوزه، ایجاد برنامه‌های آموزشی رسمی و معتبر در دانشگاه‌ها و فراهم کردن مسیرهای حرفه‌ای برای دانشجویان و روان‌شناسان ورزشی است. علاوه بر این، همکاری نزدیک بین مربیان، ورزشکاران و روان‌شناسان ورزشی در سطوح مختلف، به توسعه خدمات با کیفیت کمک کرده است. در بسیاری کشورها همچون استرالیا، دانشگاه‌ها برنامه‌های ویژه‌ای برای آموزش روان‌شناسان ورزشی ارائه می‌دهند و با فدراسیون‌های ورزشی همکاری دارند. در استرالیا، دانشگاه‌های کوئینزلند^۲ و ویکتوریا^۳ آموزشی روان‌شناسی ورزشی را به صورت مشترک بین دانشکده‌های روان‌شناسی و علوم ورزشی ارائه می‌دهند. این برنامه‌ها شامل دروس پایه روان‌شناسی (مانند مشاوره، اخلاق حرفه‌ای و مداخلات روانشناختی) و دوره‌های عملی است که منجر به اخذ مجوز روان‌شناسی عمومی می‌شود. فارغ‌التحصیلان با گذراندن دوره‌های تکمیلی تحت نظارت، می‌توانند تخصص روان‌شناسی ورزشی را دریافت کنند. این مدل آموزشی یکپارچه، از معدود سیستم‌های جهانی است که ابتدا روان‌شناسی عمومی و سپس روان‌شناسی ورزشی را آموزش می‌دهد (سبنز و مپ^۴، ۲۰۱۲).

در کشورهای اروپایی مانند بریتانیا، آلمان و کشورهای اسکاندیناوی، روان‌شناسی ورزشی به یک رشته تخصصی و مستقل تبدیل شده است. در این کشورها، روان‌شناسان ورزشی به عنوان اعضای ثابت تیم‌های ورزشی حرفه‌ای و ملی حضور دارند و برنامه‌های جامع برای آموزش و تربیت روان‌شناسان ورزشی وجود دارد. سازمان‌های ملی روان‌شناسی ورزشی در این کشورها نقش مهمی در ارائه استانداردهای حرفه‌ای و حمایت از متخصصین دارند. افزایش آگاهی ورزشکاران، مربیان و فدراسیون‌ها از اهمیت مشاوره و حمایت روانی، افزایش تعداد متخصصان نسبت به گذشته، افزایش برنامه‌های آموزشی توسط نهادهای مختلف، وجود محدودیت‌های فرهنگی دریافت خدمات روان‌شناسی، وجود مشکلات مختلف در جذب حمایت مالی، عدم توسعه و محدودیت در زیرساخت‌های لازم برای ارائه SPS، تجربیات مثبت برخی از ورزشکاران حرفه‌ای و تیم‌ها از SPS بهره‌مند شده، بهبود حمایت رسانه‌ها نسبت به گذشته مهمترین اتفاقاتی است که وضعیت فعلی SPS کشور را تعریف می‌کند.

^۱. Association for Applied Sport Psychology

^۲. University of Queensland

^۳. Victoria University

^۴. Sebbens & MAPS

در مجموع، با در نظر گرفتن نتایج مطالعه حاضر، برخی چالش‌های مشترک از نظر مربیان، ورزشکاران، مدیران و روان‌شناسان ورزشی عبارت است از عدم آگاهی و شناخت از اهمیت و SPS، کمبود متخصصین مجرب، نبود برنامه‌های آموزشی مناسب، محدودیت‌های فرهنگی و تابو بودن مشاوره برای حل مسائل روانی، عدم حمایت مالی از خدمات روان‌شناسی، نبود زیرساخت‌های لازم همچون مراکز تخصصی و امکانات مناسب، باورهای سنتی مبنی بر نادیده گرفتن اهمیت مهارت‌های ذهنی، هزینه‌های مرتبط با خدمات روان‌شناسی، برچسب ناتوانی ذهنی ورزشکار به علت کار با روان‌شناس ورزش و ورود و فعالیت افراد غیر متخصص، محدودیت دسترسی به علت تمرکز خدمات در یک نقطه جغرافیایی. روان‌شناسان ورزشی علاوه بر موارد برشمرده شده، کمبود متخصصان تربیت شده، عدم هماهنگی بین نهادها، محدودیت‌های زمانی ناشی از برنامه‌های فشرده تمرینی و مسابقات، نیاز به مطالعات بومی برای درک بهتر نیازها و چالش‌های خاص ورزشکاران ایرانی، کمبود تحقیقات و مستندات علمی، فشارهای اجتماعی و فرهنگی بر ورزشکار از تصویر سنتی یک ورزشکار را جزء سایر موانع توسعه SPS می‌دانند.

از دیدگاه مربیان، کمبود ارتباطات یا نبود ارتباط مؤثر بین مربیان و روان‌شناسان ورزشی، عدم شناخت از تخصص روان‌شناسان، تمرکز مربیان بر نتایج کوتاه‌مدت، نبود زمان کافی، عدم حمایت مالی از فدراسیون‌ها، کمبود منابع و زیرساخت‌ها از جمله سایر چالش‌ها و موانع مهم هستند. همچنین، به اعتقاد ورزشکاران به عنوان اصلی‌ترین دریافت‌کننده SPS، به طور ویژه موانع مالی مانند هزینه‌های بالا و عدم تخصیص بودجه، فشارهای عملکردی ناشی از فشرده‌گی رقابت و کسب نتیجه، عدم اعتماد به متخصصان، عدم همکاری با مربیان و تعارض منافع ارتباط مربی و ورزشکار و روان‌شناس از جمله چالش‌های توسعه SPS است. از دید مدیران و مسئولان عدم هم‌افزایی بین رشته‌ها، نبود همکاری و هماهنگی بین روان‌شناسان، مربیان و سایر متخصصان ورزشی، نبود استانداردهای مشخص جهت ارائه و ارزیابی خدمات، چالش‌های زبانی و فرهنگی، عدم تحقیقات کافی، محدودیت‌های قانونی، عدم برنامه‌ریزی راهبردی، مقاومت در برابر تغییر، رقابت با سایر رشته‌ها در جذب منابع و توجه از جمله سایر چالش‌های برشمرده شده است.

پژوهش حاضر، چالش‌های SPS در ایران را در سه دسته کلی فرهنگی، ساختاری و منابع انسانی شناسایی کرد. این چالش‌ها شامل کمبود آگاهی از اهمیت روان‌شناسی ورزشی، محدودیت‌های فرهنگی، کمبود متخصصان مجرب و نبود زیرساخت‌های لازم است. در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته، این موانع در ایران و سایر کشورهای در حال توسعه همچنان پابرجا هستند. راهکارهای پیشنهادی به صورت کلی شامل افزایش آگاهی عمومی، توسعه زیرساخت‌ها، تقویت همکاری بین مربیان و روان‌شناسان، حمایت‌های اقتصادی، تحقیقات بومی و فرهنگ‌سازی مستمر است.

شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی

به طور ویژه، برای بهبود این خدمات راهکارهای پیشنهادی برای ورزشکاران شامل افزایش آگاهی از مهارت‌های ذهنی و سبک زندگی حرفه‌ای؛ برای مربیان تیم‌ها: آگاهی از نقش روان‌شناسان، ارجاع ورزشکاران به این خدمات و پذیرش حضور روان‌شناسان در تمرینات؛ برای روان‌شناسان ورزشی: افزایش سطح دانش و تعامل سازنده با مربیان و تیم‌ها ارائه می‌شود. در حوزه پژوهش نیز، بررسی چالش‌ها، مطالعه مدل‌های موفق و ارزیابی برنامه‌های آگاهی‌بخشی از پیشنهادات کلیدی برای مطالعات آینده است. در نهایت، پیشنهاد می‌شود معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای وزارت ورزش در قالب یک کارگروه با همکاری کمیته ملی المپیک و پارالمپیک با حمایت از برنامه‌های روانشناختی نسبت به یکپارچه نمودن برنامه‌های روانشناسی ورزشی، هم‌افزایی و تقویت همکاری بین کمیته‌های روانشناسی ورزشی در فدراسیون‌های ورزشی اقدام نمایند.

منابع

- Carter, N., Bryant-Lukosius, D., Dicenso, A., Blythe, J., & Neville, A. J. (۲۰۱۴). **The use of triangulation in qualitative research.** *Oncology Nursing Forum*, ۴۱(۵), ۵۴۵-۵۴۷. <https://doi.org/10.1188/14.ONF.045-047>
- Christensen, M., Welch, A., & Barr, J. (۲۰۱۷). **Husserlian descriptive phenomenology: A review of intentionality, reduction and the natural attitude.** *Journal of Nursing Education and Practice*, ۱۸(۸), ۱۱۳. <https://doi.org/10.5430/JNEP.V18N8P113>
- Cox, R. H. (۲۰۱۲). **Sport psychology: Concepts and applications.** In McGraw-Hill Education. <https://www.amazon.com/Sport-Psychology-Applications-Richard-Cox/dp/0078022479>
- Cropley, B., Thelwell, R., Mallett, C. J., & Dieffenbach, K. (۲۰۲۰). **EPILOGUE: A commentary and reflection on sport psychology in the discipline of sports coaching.** *Journal of Applied Sport Psychology*, ۳۲(۱), ۱۲۱-۱۲۸. <https://doi.org/10.1080/10413200.2019.1695690>
- Dean, F., Kavanagh, E., Wilding, A., & Rees, T. (۲۰۲۲). **An examination of the experiences of practitioners delivering sport psychology services within English Premier League soccer academies.** *Sports*, ۱۰(۴). <https://doi.org/10.3390/sports10040060>
- Feddersen, N. B., & Ryom, K. (۲۰۲۳). **Examining the field of applied sport psychology in Denmark.** *Journal of Sport Psychology in Action*, ۱۴(۲), ۱۱۰-۱۲۰. <https://doi.org/10.1080/21520704.2022.2129890>
- Fogaca, J. L., Watson, J. C., & Zizzi, S. J. (۲۰۲۰). **The journey of service delivery competence in applied sport psychology: The arc of development for new professionals.** *Journal of Clinical Sport Psychology*, ۱۴(۲), ۱۰۹-۱۲۶. <https://doi.org/10.1123/JCSP.2019-0010>
- Gould, D., & Udry, E. (۱۹۹۴). **Psychological skills for enhancing performance: Arousal regulation strategies.** *Medicine and Science in Sports and Exercise*, ۲۶(۴), ۴۷۸-۴۸۵.
- Hashempoor, S., Fallah, Z., & Bahlekeh, T. (۲۰۲۳). **Model of development presentation of sport psychology in Iranian professional sport.** *Sport Psychology Studies*, ۱۲(۴), ۵۵-۷۲. <https://doi.org/10.22089/spsvj.2020.8229.1933>
- Keegan, R., Stoljarova, S., Kessler, L., & Jack, S. (۲۰۲۲). **Psychological support for the talent pathway: Qualitative process evaluation of a state sport academy's psychology service.** *Journal of Applied Sport Psychology*, ۳۴(۳), ۶۶۵-۶۹۰. <https://doi.org/10.1080/10413200.2020.1833378>
- McDougall, M., Nesti, M., & Richardson, D. (۲۰۱۵). **The challenges of sport psychology delivery in elite and professional sport: Reflections from experienced sport psychologists.** *The Sport Psychologist*, ۲۹(۳), ۲۶۵-۲۷۷. <https://doi.org/10.1123/TSP.2014-0081>
- Paul, W., & Roland, S. (۲۰۱۶). **European perspective on sport psychology.** (pp. ۱-۲۵).
- Quartiroli, A., Vosloo, J., & Amasiatu, A. (۲۰۱۷). **Sport psychology in Nigeria: Structural and cultural issues and possible solutions.** *Indian Journal of Psychology*. https://www.researchgate.net/publication/318761915_Sport_Psychology_in_Nigeria_Structural_and

Cultural Issues and Possible Solutions

- Quartiroli, A., Vosloo, J., Schinke, R. J., Anderson, S. N., Fisher, L. A., & Giffin, C. E. (۲۰۲۱). **Sport psychology professionals' perceptions of the roadblocks to cultural sport psychology.** *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, ۱۰(۲), ۲۴۰-۲۵۶. <https://doi.org/10.1037/spy000256>
- Quartiroli, A., Wagstaff, C. R. D., Hunter, H., & Martin, D. R. F. (۲۰۲۲). **The identity of the sport psychology profession: A multinational perspective.** *Psychology of Sport and Exercise*, 70, ۱۰۲۱۴۰. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2022.102140>
- Rishab. (۲۰۲۳). **Evolution, importance, and challenges of sports psychology.**
- Schinke, R. J., Giffin, C., Cosh, S., Douglas, K., Rhind, D., Harwood, C., Si, G., & Papaioannou, A. (۲۰۲۲). **International society of sport psychology position stand: Mental health through occupational health and safety in high performance sport.** *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, ۲۰(۶), ۱۷۱۱-۱۷۳۳. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2021.1992857>
- Sebbens, J., & MAPS, M. A. (۲۰۱۲). **Beyond performance: Training sport psychologists in Australia.** *InPsych Magazine*, ۳۴(۶). <https://psychology.org.au/publications/inpsych/2012/december/andersen>
- Thakkar, A. (۲۰۲۰). **Sports psychology and its need in India.** *Indian Journal of Mental Health*, ۱(۲), ۱۴۳.
- Vardon, J. (۲۰۲۳). **Why the NBA got serious about mental health: 'We believe in it, but we also saw an increasing need for it.'** *The Athletic*. <https://theathletic.com/۴۳۸۴۹۹۲/۲۰۲۳/۰۴/۱۸/nba-mental-health/>
- Zareian, S., Nick Aeen, Z., & Vaez Mousavi, S. M. K. (۲۰۱۹). **The position of sport psychology in the Olympic and medal fields: A comparative study.** *Strategic Studies on Youth and Sports*, ۱۸(۴۳), ۲۴۵-۲۶۴. https://faslname.msy.gov.ir/article_306.html
- Zhang, L., Ge, Y., & Li, D. (۲۰۲۱). **The features and mission of sport psychology in China.** *Asian Journal of Sport and Exercise Psychology*, ۱(۱), ۴۵-۵۳. <https://doi.org/10.1016/j.ajsep.2021.03.008>